

Lausunto eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Aihe: HE 150/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsityksen määräaikaisesta tukemisesta
<https://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat/HE+150/2020>

Lausunto koskee turvemaiden metsityksen vaikutusta ilmastoon

Lausunto:

Koska lakiehdotuksen taustalla on hallitusohjelman tavoite torjua ilmastonmuutosta lyhyellä ja pitkällä aikavälillä, metsityksen vaikutuksia tulee tarkastella sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä.

Metsitys ja siihen liittyvä turvemaan pitäminen ojitettuna torjuu lyhyellä aikavälillä (lähivuosikymmenet) ilmastonmuutosta. Pitkällä aikavälillä (useat vuosikymmenet ja vuosisadat) metsitys torjuu ilmastonmuutosta turpeensa jo menettäneillä tai ohutturpeisilla turvemailla, kuten loppuun asti käytetyillä turpeenottoalueilla tai sellaisilla entisillä turvemaan pelloilla, joilta lähes kaikki turve on jo hajonnut.

Jos turvekerros on yli 30 cm paksu, turpeen hiilivaraston suojelu pitämällä suo märkänä on pitkällä aikavälillä puuston hiilivaraston kasvattamista tärkeämpää. Metsätaloustyössä olevan turvemaan puuston ja puutuotteiden hiilivarasto voi korvata vain noin 10–15 cm paksuisen turvekerroksen hiilivaraston. Jos puustoa ei hakata lainkaan, puuston hiilivarasto voi vähitellen kehittyä noin 2–3-kertaiseksi metsätaloustyöön verrattuna, vastaten noin 30 cm turvekerroksen hiilivarastoa.

Jos turvekerros on yli 30 cm paksu, pitäisi metsityksen sijaan turvemaata ensisijaisesti vettä ja pitää riittävän märkänä turvekerroksen säilyttämiseksi. Vettäminen voi liittyä metsitys määrässä viihtyvillä puulajeilla tai muu kosteikkoviljely.

Perustelut:

Metsitys aiheuttaa lyhyellä aikavälillä (lähivuosikymmenet) hiilinielun kasvavaan puustoon ja pitkällä aikavälillä (useat vuosikymmenet ja vuosisadat) metsäisten alueiden puusto on merkittävä hiilivarasto. Kun ei olla turvemaalla, myös maaperän hiilivarasto on yleensä suurin metsässä, joten metsitys torjuu ilmastonmuutosta niin lyhyellä kuin pitkälläkin aikavälillä.

Turvemaalla metsitys torjuu ilmastonmuutosta lyhyellä aikavälillä. Tämä johtuu puuston hiilinielun lisäksi siitä, että metsitys voi vähentää turpeen hajoamisesta johtuvia hiilidioksidin ja typpioksiduulipäästöjä, jos ojitusta ei tarvitse tehostaa metsitystä varten. Pitkällä aikavälillä turvemaan metsitys torjuu ilmastonmuutosta, jos turpeen hiilivarasto säilyy tai jos häviävän turpeen hiilivarasto on pienempi kuin puustoon ja puutuotteisiin kertyvä hiilivarasto.

Turvekerros säilyy, jos vedenpinta on tarpeeksi korkealla. Runsasravinteisilla turvemailla, joihin entiset pellot kuuluvat, vedenpinnan pitää tällöin olla niin lähellä maanpintaa (noin 10 cm maanpinnasta), että olosuhteet ovat liian märät tavanomaiselle metsätaloudelle. Paksuturpeiset (turvetta yli 30 cm) runsasravinteiset turvemaat pitäisi ensisijaisesti vettä. Vettäminen ja märkänä pitämiseen voi liittyä metsitys määrässä viihtyvillä puulajeilla (hieskoivu, tervaleppä, pajut) tai esimerkiksi kosteikkoviljely (rahkasammalet, kihokki, osmankäämi) tai laidunkäyttö.

Osa entisistä turpeenottoalueista on niin vähäravinteisia, että turvekerros voi säilyä, vaikka vedenpinta olisi sen verran syvällä (n. 30 cm maanpinnasta), että maan pitäminen maltillisesti ojitettuna ja männyn

kasvatus on mahdollista. Turpeen hävikki kuitenkin todennäköisesti kiihtyy ilmaston edelleen lämmetessä. Myös turvepalojen riski kuivina kesinä kasvaa. Siksi vähäravinteisillakin paksuturpeisilla turvemailla kaukonäköinen vaihtoehto on vettäminen.

Jos paksuturpeisen turvemaan joutomaata ei pystytä vettämään (esimerkiksi viereisen alueen kuivatustarpeen takia), metsitys on hyvä vaihtoehto. Tällöinkin ojitus pitäisi pitää mahdollisimman vähäisenä ja mahdollisuuksien mukaan jopa nostaa vedenpintaa metsityksen yhteydessä. Turpeen häviäminen on sitä hitaampaa, mitä korkeammalla vedenpinta on.

29.10.2020, Paavo Ojanen
yliopistotutkija, Helsingin yliopiston metsätieteiden osasto